

Sygn. akt VIII U 479/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2016 r. w Gliwicach

sprawy L. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania L. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 11 lutego 2015 r. **nr** (...) - (...) - E - (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu L. K. prawo do przeliczenia wysokości emerytury z zastosowaniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 92,47 % począwszy od 1 lutego 2015r.;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego L. K. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 479/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 lutego 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu L. K. przeliczenia wysokości emerytury wskazując, iż do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto wariant najkorzystniejszy tj. wynagrodzenie z 10 lat kalendarzowych 1990 – 1999 ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 47,58%, natomiast ubezpieczony nie przedłożył nowych dokumentów pozwalających na obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w innej wysokości.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o jej zmianę i przeliczenie emerytury przy uwzględnieniu zarobków z KWK (...) z lat 1967 – 1980, gdzie pracując na stanowisku górnika strzałowego otrzymywał wysokie

wynagrodzenie. Odwołujący wskazał, iż zakład pracy nie posiada dokumentacji poprzedzającej 1980r., natomiast wysokość wynagrodzenia ubezpieczony może wykazać na podstawie zeznań świadków.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko. ZUS wskazał, że do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie z 10 lat kalendarzowych 1990 – 1999 ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 47,58%, natomiast wskaźnik wysokości podstawy wymiaru liczony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu zatrudnienia wyniósł 45,94%. Organ rentowy wyjaśnił, iż ubezpieczony nie przedłożył żadnych dowodów dokumentujących jego zarobki w latach 1967 – 1979.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony L. K., urodził się (...)

Decyzją z dnia 20 marca 2007r. (...) Oddział w Z. przyznał ubezpieczonemu emeryturę poczynając od 1 marca 2007r. tj. od miesiąca złożenia wniosku.

Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto wynagrodzenie z 10 lat kalendarzowych 1990 – 1999 ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 47,58%. Zastosowano kwotę bazową 2059,92 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił odwołującemu 28 lat i 8 miesięcy okresów składkowych oraz 1 miesiąc okresów nieskładkowych.

W dniu 4 lutego 2015r. ubezpieczony złożył kolejny wniosek o przeliczenie wysokości emerytury z uwzględnieniem zarobków uzyskiwanych w górnictwie w latach 1967 – 1980.

Zaskarżoną decyzją z dnia 11 lutego 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu przeliczenia emerytury.

Sąd ustalił, że w okresie od 1 czerwca 1967r. do 4 kwietnia 1980r. L. K. był zatrudniony w Kopalni (...) w G. na stanowisku górnika pod ziemią.

Akta osobowe ubezpieczone są przechowywane przez (...) SA Oddział KWK (...) w G.. Nie zachowała się dokumentacja płacowa sprzed roku 1980.

Ubezpieczony przedłożył w organie rentowym zarobki na druku Rp-7 za okres od stycznia do kwietnia 1980r.

Ustalono iż ZUS, obliczając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia za okres zatrudnienia w Kopalni (...) od 1 czerwca 1967r. do 31 grudnia 1979r. przyjął wynagrodzenie minimalne, gdyż ubezpieczony nie przedłożył dokumentacji płacowej za ten okres.

Sąd ustalił, że w okresie zatrudnienia w Kopalni (...) w G. od 1 czerwca 1967r. do 4 kwietnia 1980r. ubezpieczony pracował jako górnik pod ziemią. Ubezpieczony pracował w oddziale wydobywczym 15. Początkowo podjął zatrudnienie jako młodszy górnik pod ziemią, a od 1 grudnia 1969r. pracował jako górnik pod ziemią a następnie górnik strzałowy. Zmiana stanowiska wiązała się z przyznaniem wyższej stawki zaszeregowania. Wynagrodzenia były zróżnicowane w zależności od wykonywanych prac, wyższe wynagrodzenia były przy pracach przodkowych. Zarobki oscylowały w granicach średniej krajowej. Wypłacano premie, Barbórki, 13-tki, 14-tki, przysługiwały świadczenia z karty górnika.

W spornym okresie zatrudnienia wraz z ubezpieczonym pracowali świadkowie C. D., S. D. i K. J..

W toku postępowania, Sąd zwrócił się do biegłego z zakresu wyliczenia rent i emerytur, celem ustalenia wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego przez ubezpieczonego w okresie od 1 czerwca 1967r. do 4 kwietnia 1980r. w oparciu o akta osobowe oraz regulaminy wynagrodzeń, ewentualnie inne akty prawne regulujące wysokość wynagrodzeń

oraz przeliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego według najkorzystniejszego wariantu, zgodnie z wnioskiem ubezpieczonego z dnia 4 lutego 2015r.

Na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu emerytur i rent K. S. z dnia 25 lipca 2015r. (k.74-80) oraz opinii uzupełniającej z dnia 30 listopada 2015r. (k.92 – 95) Sąd ustalił, iż dla obliczenia emerytury ubezpieczonego korzystniejsze jest przyjęcie wynagrodzenia z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu zatrudnienia tj. lat 1967 – 1980 i 1993 – 1998, gdzie wskaźnik podstawy wymiaru świadczenia wynosi 92,47%.

Biegły dokonał wyliczenia wynagrodzenia ubezpieczonego za okres od 1 czerwca 1967r. do 4 kwietnia 1980r. w oparciu o akta osobowe, zaświadczenie o wynagrodzeniu z 1980r., nadto w oparciu o postanowienia Układu Zbiorowego Pracy z dnia 15 grudnia 1957r. wraz z protokołem dodatkowym nr 265/PW z 5 grudnia 1968r., postanowienia Układu Zbiorowego Pracy z dnia 1 stycznia 1975r. Biegły wziął pod uwagę przysługującą ubezpieczonemu stawkę zaszeregowania w poszczególnych okresach, doliczając wartość deputatu węglowego i innych dodatków przysługujących na podstawie Karty Górnika. Nadto biegły przyjął że do 1973r. normatywny czas pracy wynosił średnio 26 dni roboczych w miesiącu a od 1974r. średnio 25 dni roboczych w miesiącu.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o akta organu rentowego, akta osobowe ubezpieczonego z KWK (...) w G.” (k.10), zeznania świadków: C. D. (zapis rozprawy z dnia 19 czerwca 2015r. min. 07.07 i n. k.69), S. D. (zapis rozprawy z dnia 19 czerwca 2015r. min. 17.33 i n. k.69) K. J. (zapis rozprawy z dnia 19 czerwca 2015r. min. 31.08 i n. k.69), przesłuchania ubezpieczonego (zapis rozprawy z dnia 19 czerwca 2015r. min. 41.29 i n. k.69) oraz opinię biegłego ds. emerytur i rent K. S. z dnia 25 lipca 2015r. (k.74-80) wraz z opinią uzupełniającą z dnia 30 listopada 2015r. (k.92–95).

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych. W zakresie dokonanych obliczeń Sąd dał wiarę opinii biegłego, gdyż biegły w sposób czytelny i precyzyjny dokonał obliczeń, wskazując przy tym dokładnie na jakiej podstawie dokonał poszczególnych założeń. Sąd przyjął wariant obliczeń biegłego przedstawiony w opinii uzupełniającej z dnia 30 listopada 2015r., gdzie biegły dokonał korekty wyliczeń poprzez skorygowanie uprzednio błędnie przyjętej stawki wynagrodzenia za lata 1968 – 1969.

Sąd oddalił wniosek ZUS o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego specjalisty ds. obliczenia emerytur i rent. Sąd uznał, iż zastrzeżenia organu rentowego zostały wyjaśnione w opinii uzupełniającej biegłego, gdzie ten szczegółowo wyjaśnił na jakiej podstawie i wg jakich założeń przyjął średni czas pracy ubezpieczonego w poszczególnych latach, nadto dokonał korekty błędnie przyjętej stawki wynagrodzenia. Ubezpieczony nie kwestionował opinii biegłego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie, prawo do emerytury ubezpieczonego jest bezsporne. Ubezpieczony urodzony (...) jest uprawniony do emerytury obliczonej w oparciu o art. 53 ustawy emerytalno-rentowej.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest wysokość emerytury ustalona zaskarżoną decyzją z dnia 11 lutego 2015r. Ubezpieczony domaga się bowiem przeliczenia świadczenia z uwzględnieniem zarobków z okresu zatrudnienia w KWK (...) w G. od 1 czerwca 1967r. do 4 kwietnia 1980r. w wysokości wyższej niż to uczynił organ rentowy, który wobec braku przedłożonych zarobków za lata 1967 – 1979, przyjął wynagrodzenie minimalne z tego okresu zatrudnienia.

Zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015, poz. 748 ze zm.) podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego

z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

W myśl ust. 6 na wniosek ubezpieczonego, podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Z kolei zgodnie z ust. 2a jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Natomiast zgodnie z art. 111 ust. 1 ustawy wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,

2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,

3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty,

- a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Ubezpieczony we wniosku o ponowne przeliczenie emerytury ubezpieczony domagał się uwzględnienia zarobków uzyskiwanych w górnictwie w latach 1967 – 1980, kiedy jak wskazywał uzyskiwał wysokie wynagrodzenie, które może udowodnić na podstawie zeznań świadków.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że – wbrew wyliczeniom organu rentowego – wariantem dla ubezpieczonego korzystniejszym jest obliczenie świadczenia w oparciu o zarobki z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu zatrudnienia tj. lat 1967 – 1980 i 1993 – 1998, gdzie wskaźnik podstawy wymiaru świadczenia wynosi 92,47% i jest wyższy od przyjętego przez ZUS.

Wprawdzie ubezpieczony nie przedłożył w organie rentowym zarobków za lata 1967 – 1969, gdyż jak ustalono dokumentacja płacowa z KWK (...) sprzed 1980r. uległa zniszczeniu – zgodnie z obowiązującymi wtedy przepisami, jednak w ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie wysokość zarobków ubezpieczonego za ten okres mogła zostać ustalona na podstawie opinii biegłego ds. rent i emerytur. Sąd uznał bowiem, że zachowana dokumentacja z akt osobowych ubezpieczonego, jak też przepisy układów zbiorowych pracy dają możliwość ich odtworzenia za okres sporny.

Sąd zwraca uwagę, iż w postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym. Postępowanie sądowe oparte jest o zasadę swobodnej oceny dowodów. Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia czy wysokość osiąganych dochodów, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006r., I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r., II UKN 186/97, OSNP 1998/11/34,

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239). W wyroku z dnia 14 czerwca 2006r. (I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257), Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że „wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi. Nie obowiązuje wówczas ograniczenie wynikające z § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.)”.

Nadto trzeba zauważyć, że pracownik nie może ponosić negatywnych konsekwencji wynikających z faktu, że jego dokumenty płacowe za określony okres zaginęły, bądź zostały zniszczone. Ma on prawo dowodzić wysokości osiąganego wynagrodzenia wszelkimi środkami dowodowymi

Mając powyższe na względzie, Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie, oparł orzeczenie na rzetelnych i wiarygodnych ustaleniach biegłego, który odtworzył wynagrodzenie odwołującego za okres zatrudnienia w KWK (...) za lata 1967 – 1979, przyjmując za podstawę obliczeń informacje wynikające z dokumentów zawartych w aktach osobowych odwołującego oraz w treści obowiązującego u pracodawcy układów zbiorowych pracy.

Zasady dokonywania obliczeń przedstawione w treści opinii biegłego zostały omówione w sposób szczegółowy, czytelny i nie budzący wątpliwości Sądu, co czyni w pełni wiarygodnymi przedstawione wnioski. Biegły w sposób szczegółowy wyjaśnił na jakich założeniach oparł poszczególne wyliczenia i dlaczego takie założenia przyjął. Ostatecznie również – na zarzut organu rentowego – biegły dokonał korekty błędnie zastosowanej stawki za lata 1968-1969 oraz ustosunkował się szczegółowo do zarzutu zawyżenia ilości dniówek przepracowanych do 1973r., co w ocenie ZUS prowadziło do zawyżenia zarobków ubezpieczonego w tym okresie.

Sąd orzekający nie podziela zastrzeżeń organu rentowego. Okres sporny był bowiem w kopalniach węgla kamiennego okresem zwiększonego wydobycia i niezależnie od ustalonych norm czasu pracy w trakcie sześciodniowego tygodnia pracy, powszechna była praca w niedzielę i w nadgodzinach – co podniósł również pełnomocnik ubezpieczonego na rozprawie w dniu 15 kwietnia 2016r. Dlatego też w ocenie Sądu ilość godzin przyjęta przez biegłego nie jest zawyżona.

Mając powyższe względy na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku i na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do przeliczenia wysokości emerytury z zastosowaniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 92,47% począwszy od 1 lutego 2015r.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono w punkcie drugim orzeczenia, po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 11 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013r., poz. 490).

(-) SSO Patrycja Bogacińska – Piątek